

Notitie

Contactpersoon Martijn Tiemens

Datum 12 november 2013

Kenmerk N001-1219713XMT-mwl-V02-NL

Toetsing beschermde natuurwaarden voor herontwikkeling Vijzelweg 12 te Eext

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

In opdracht van Levend Landgoed NOVA heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving voor de uitbreiding van de bestaande woning en schuur voor het verkrijgen van het hiervoor benodigde bouwvergunning.

Bij alle ruimtelijke ingrepen en plannen dient aannemelijk gemaakt te worden dat het voornemen uitvoerbaar is. Een inschatting van eventuele belemmeringen op het gebied van natuurbescherming is hier onderdeel van. Al tijdens de planvorming dient daarom inzichtelijk gemaakt te worden of er (mogelijk) sprake is van effecten op beschermde natuurwaarden, of er voldoende mogelijkheden zijn om eventuele effecten te voorkomen, mitigeren of compenseren, en of hiervoor een ontheffing- of vergunningsplicht geldt.

In deze notitie wordt antwoord gegeven op de volgende vragen:

- Welke natuurwetgeving is van belang?
- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met deze wetgeving?
- Welke consequenties zijn daar aan verbonden?
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

De beoogde planlocatie is gelegen in Eext aan de Vijzelweg 12 in de provincie Drenthe. De afstand tot het meest nabije Natura 2000-gebied bedraagt ongeveer 5 km. De afstand tot het meest nabij gelegen deel van de Ecologische hoofdstructuur (EHS) bedraagt ongeveer 200 m. Gezien de aard en het lokale karakter van de ingreep worden effecten op Natura 2000-gebieden en EHS uitgesloten. Deze toetsing richt zich daarom alleen op het beschermingsregime voortkomend uit de Flora- en faunawet. Een uitgebreide beschrijving van de relevante natuurwetgeving is opgenomen op de website van Tauw (www.tauw.nl/natuurwetgeving/flora-en-faunawetgeving).

1.2 Werkwijze

De mogelijke aanwezigheid van beschermde gebieden en / of beschermde soorten is in eerste instantie bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

- Een oriënterend veldbezoek op 21 oktober 2013
- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en -data

Op basis van verschillende literatuurbronnen is nader bekeken welke beschermde soorten in of in de omgeving van het plangebied voorkomen. Vervolgens is tijdens het oriënterende veldbezoek gecontroleerd in hoeverre soorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen of in hoeverre de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen. Dit heeft tenslotte geresulteerd in een overzicht van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden. Getoetst is uiteindelijk of het beoogde voornemen een effect kan hebben op deze verwachte aanwezige beschermde soort(en).

1.3 Situatie en beoogde ontwikkeling

Plangebied

Het plangebied betreft een boerenerf met een karakteristieke woning. Figuur 2.1 geeft de ligging van het plangebied weer. In de muren van de woning is een spouw aanwezig, deze is echter via de buitenzijde niet toegankelijk. Het dak van de woning loopt schuin af en is bedekt met dakpannen. Ook de schoorsteen van de woning is afgerasterd. Verder is op het erf een relatief oude garage aanwezig en een grote schuur (plan voor herontwikkeling) waar op moment van het veldbezoek kippen en schapen in stonden. De schuur heeft geen spouwmuur en enkel platen als dakbedekking. Aan beide zijden van de schuur staan jonge bomen, zonder nesten of holten. Afgesloten tochtvrije schuilmogelijkheden zijn niet aanwezig in deze schuur. Langs de te verbouwen schuur liggen twee rijbakken voor paarden, die grazen op achterliggende weilanden. Naast de garage is een door konijnen vergraven 'rabbit hill' aanwezig.

Directe omgeving

Het plangebied ligt in een landelijke omgeving van de Hondsrug met aan de zuidzijde twee visvijvers die gebruikt wordt door een lokale visvereniging. Deze vijvers liggen aan een klein bos waar camping 'Zwanemeer' in ligt. Het plaatsje Eext ligt op ongeveer 1 kilometer ten westen van de planlocatie.

Figuur 1.1 impressie van het plangebied.

Beoogde ontwikkeling

De herontwikkeling van het terrein bestaan uit het verlengen van de bestaande woning aan de achterzijde richting de garage met vier meter lengte over de volle breedte van de woning. Verder wordt de kelder van de schuur vergroot, zodat daar materiaal kan worden opgeslagen. De schuur op maaivloer wordt in de toekomst gebruikt voor inloopstallen, toiletfaciliteiten en cetera. Tijdens de verbouwingswerkzaamheden zullen alleen tijdelijke invloeden aanwezig zijn die effecten kunnen veroorzaken. Hierbij kan gedacht worden aan geluid-, en lichtoverlast.

Figuur 2.1 Ligging plangebied (globaal begrensd)

2 Toetsing

2.1 Hoe beschermt de Flora- en faunawet soorten?

De bescherming van inheemse dier- en plantensoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet (hierna Ffw). De wet maakt onderscheid in vier categorieën beschermde soorten namelijk:

- Tabel 1-soorten: De meest algemene, niet bedreigde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud. Deze soorten worden in dit rapport niet specifiek benoemd. Rode Lijstsoorten zonder beschermde status zijn evenmin opgenomen, omdat deze soorten niet allemaal bij wet beschermd zijn
- Tabel 2-soorten: Beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling bij bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud wanneer wordt gehandeld volgens een geaccordeerde en door de initiatiefnemer onderschreven gedragscode
- Tabel 3-soorten: Strikt beschermde soorten bestaande uit de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van bedreigde soorten

De vierde categorie betreft de soortgroep vogels. Via de Ffw zijn alle broedende vogels en hun broedplaatsen, en de functionele omgeving van de broedplaatsen, beschermd. Van een beperkt aantal vogelsoorten zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving zelfs jaarrond beschermd. Bij de jaarrond beschermde vogelsoorten wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën: de nesten van vogelsoorten van categorie 1 tot en met 4 zijn in alle gevallen jaarrond beschermd, terwijl de nesten van categorie 5-soorten dat in principe alleen tijdens de broedperiode zijn. Bij de laatste categorie geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn.

In de Flora- en faunawet is tevens een zorgplicht opgenomen die inhoudt dat handelingen, die nadelige gevolgen kunnen hebben voor planten en dieren, zoveel als mogelijk achterwege dienen te worden gelaten. Eventueel dienen ook maatregelen te worden genomen om dergelijke gevolgen te beperken. Deze zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. Zie hiervoor ook: [www.tauw.nl/natuurwetgeving/flora-en-faunawetgeving / zorgplicht](http://www.tauw.nl/natuurwetgeving/flora-en-faunawetgeving/zorgplicht).

2.2 Effectbeoordeling beschermde soorten

Flora

Op basis van de grootschalig agrarisch biotoop van het plangebied kan de aanwezigheid van een zeer groot aantal beschermde plantensoorten worden uitgesloten. Tijdens het veldbezoek zijn alleen algemene soorten en verscheidene algemene boomsoorten aan de rand van het grasland aangetroffen. Gezien het biotoop van het plangebied worden beschermde planten niet verwacht en daarmee negatieve effecten op beschermde Flora soorten uitgesloten.

Zoogdieren

Volgens verspreidingsgegevens (www.zoogdierveniging.nl, www.telmee.nl) kunnen in het gebied soorten als das, steenmarter en eekhoorn voorkomen. De eekhoorn maakt zijn nestlocaties in oudere bomen. Binnen de planlocatie zijn geen nesten in de aanwezige bomen gevonden van eekhoorn. Tevens ontbreken op het terrein oude bomen waarin de eekhoorn zijn nest kan maken. Voor de das geldt dat deze soort in burchten leeft, deze zijn echter tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. Het voorkomen van deze soort kan hierdoor in het plangebied worden uitgesloten. Steenmarters leven graag waar mensen ook wonen, ze maken hun nesten op zolders, spouwmuren of in stallen en schuren. De spouwmuur in de hoofdwoning is afgesloten en hierdoor niet toegankelijk voor deze soort. De uit te breiden schuur biedt echter wel geschikt habitat voor de steenmarter. Echter deze soort verradt zijn aanwezigheid door stankoverlast (ontlasting, prooi-resten) en vraatschade (kippen, kabels et cetera). Hiervan was tijdens het veldbezoek geen sprake, waardoor het voorkomen van deze soort in de planlocatie kan worden uitgesloten. Negatieve effecten op de Flora- en faunawet voor zoogdieren treden op het plangebied niet op.

Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. Op basis van verspreidingsgegevens en het habitat, kunnen verscheidene vleermuissoorten in het gebied voorkomen. In het jonge plantsoen langs de schuur zijn echter geen holten aangetroffen, waarin vleermuizen zouden kunnen zitten. De schuur zelf heeft een te tochtig klimaat, waardoor deze ongeschikt is als verblijfplaats voor vleermuizen. De spouwmuur van de hoofdwoning is afgesloten voor dieren. Echter de dakpannen op het dak bieden geschikte openingen voor gebouwbewonende vleermuissoorten als gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Gezien de geplande werkzaamheden zijn negatieve effecten voor deze soorten niet uit te sluiten. Eventueel aanwezige vliegroutes en foerageergebieden voor vleermuizen zullen door de geplande werkzaamheden niet worden aangetast.

Vogels

In de directe omgeving van de planlocatie kunnen verscheidene categorie 1-4 vogelsoorten voorkomen. De nesten van deze soorten zijn jaarrond beschermt door de Flora- en faunawet.

Voor de meeste soorten voldoet het plangebied niet aan de habitateisen van de soort en zijn sporen van mogelijk gebruik niet aangetroffen. Het voorkomen van deze soorten kan op de planlocatie worden uitgesloten. De huismus komt in het plangebied voor. De dakconstructie van de hoofdwoning is bedekt met dakpannen, die geschikte nestlocaties kunnen vormen voor deze beschermde soort. Aangezien op deze plaats de woning wordt uitgebreid zullen werkzaamheden aan of bij de dakconstructie plaatsvinden. Het voorkomen van deze soort op de planlocatie en een mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet kan op voorhand niet worden uitgesloten.

Reptielen

Voor reptielen geldt dat zij gebonden zijn aan specifieke biotopen als (stuif)zanden, heideterreinen, (broek)bossen en andere. Tijdens het veldbezoek is gebleken dat geschikte biotopen niet aanwezig waren in het plangebied waardoor het gebied ongeschikt is voor beschermde reptielensoorten. De aanwezigheid van reptielen en effecten hierop wordt daarom uitgesloten.

Amfibieën

Op basis van verspreidingsgegevens (Creemers et al. 2009; Herder et al. 2009) kan in de nabije omgeving van het plangebied de rugstreeppad voorkomen. Deze soort is niet sterk gebonden aan water en heeft een voorkeur voor zandige bodems. Hij kan zich ook vestigen in bestaande holten van bijvoorbeeld muizen en konijnen. Van de rugstreeppad is bekend dat deze grote afstanden kan afleggen om geschikt biotoop te vinden. Gezien zijn aanwezigheid in de omgeving kan deze soort het plangebied bereiken. Aangezien er tijdens de geplande uitbreiding van de bestaande schuur grondverzet zal plaatsvinden, zouden rugstreeppadden op die locatie aangetast kunnen worden. Om de schuur, op de locatie waar de ingreep plaatsvindt, hebben, voor een periode van in ieder geval enkele maanden, varkens vrij rond kunnen lopen. De varkens hebben de grond omgewoeld zodat de aanwezigheid van de rugstreeppad op die locatie kan worden uitgesloten. Nader onderzoek naar de aanwezigheid van amfibieën op het terrein is daarom niet nodig.

Vissen

Direct naast het plangebied zijn twee visvijvers aanwezig. Op basis van verspreidingsgegevens kan een soort als kleine modderkruiper in het plangebied voorkomen. De vijvers liggen echter net buiten het plangebied en zullen niet aangetast worden door de geplande werkzaamheden. Negatieve effecten op beschermde vissoorten kan hierop worden uitgesloten.

Libellen

Diverse libellen zijn in de Flora- en faunawet beschermd. Op basis van verspreidingsgegevens (Dijkstra et al. 2002; EIS-Nederland et al. 2007) worden binnen of nabij het plangebied een soort als de groene glazenmaker verwacht. Deze soort is echter gebonden aan krabbenscheervegetaties die op de planlocatie niet te vinden zijn. Gezien het karakter van de ingreep, en de afwezigheid van geschikt biotoop, is geen sprake van een negatief effect op populaties van beschermde libellen.

Dagvlinders

Diverse dagvlinders hebben in de Flora- en faunawet een beschermde status. Op basis van verspreidingsgegevens (Bos et al. 2006; EIS-Nederland et al. 2007) wordt binnen of nabij het plangebied de beschermde dagvlindersoort Heideblauwtje verwacht. Deze soort is echter strikt gebonden aan heidevegetaties. Aangezien geschikt habitat voor deze soort ontbreekt, zullen er geen negatieve effecten op populaties van beschermde dagvlinders optreden.

Overige ongewervelden

Als ongewervelden zijn in de Flora- en faunawet naast dagvlinders en libellen ook enkele kevers (vliegend hert, brede geelrandwaterroofkever, gestreepte waterroofkever, juchtleerkever, vermiljoenkever en heldenbok), weekdieren (platte schijfhoren en bataafse stroommossel) en een kreeftachtige (de inheemse rivierkreeft) beschermd door de Flora- en faunawet. Het plangebied en directe omgeving voorzien voor geen van deze soorten in een geschikt habitat en / of bevat geen geschikte (landschaps)elementen. De aanwezigheid van en effecten op deze soorten worden dan ook uitgesloten.

2.3 Conclusies toetsing Flora- en faunawet

In tabel 2.1 zijn de beschermde tabel 2 en 3-soorten uit de Flora- en faunawet opgenomen waarvan niet uitgesloten kan worden dat zij geschaad worden door de ingreep. De verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet die daarbij overtreden worden zijn eveneens weergegeven.

Tabel 2.1 Door de Flora- en faunawet beschermde soorten (tabel 2/3 en vogels) die mogelijk geschaad worden

Soortgroep	Effecten	Verbodsbepalingen*
Flora	<i>Geen (effecten op) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Zoogdieren	<i>Geen (effecten op) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Broedvogels, <i>tijdens broedseizoen</i>	Geen (effecten op) vogels tijdens broedseizoen mits uitvoering buiten broedseizoen	Niet van toepassing
Broedvogels, <i>vaste verblijfplaatsen</i>	<i>huismus (categorie 1-4)</i>	<i>Artikel 11</i>
Vleermuizen	<i>gewone dwergvleermuis (tabel 3)</i> <i>laativlieger (tabel 3)</i>	<i>Artikel 11</i>
Reptielen	<i>Geen (effecten op) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Amfibieën	<i>Geen (effecten op) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Vissen	<i>Niet aanwezig</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Dagvlinders	<i>Geen (effecten op) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Libellen	<i>Geen (effecten op) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Overige ongewervelden	<i>Geen (effecten op) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>

***Toelichting verbodsbepalingen tabel (zie voor volledige tekst Hoofdstuk 3 van de Flora- en faunawet**

‘Algemene verbodsbepalingen’):

Artikel 8: Verbod: plukken, uitsteken, vernielen, beschadigen of verwijderen van beschermde planten

Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren

Artikel 10: Verbod: opzettelijk verontrusten van beschermde dieren

Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen

Artikel 12: Verbod: zoeken, rapen, beschadigen, vernielen of uit nesten nemen van eieren

Om het voorkomen van de beschermde diersoorten, gewone dwergvleermuis, laativlieger en huismus in het plangebied uit te sluiten is nader onderzoek naar het eventueel voorkomen van deze soorten nodig.

3 Conclusies

De uitbreiding van de achterzijde woning en het vergroten van de kelder van de bestaande schuur kunnen negatieve gevolgen hebben voor de beschermde diersoorten; gewone dwergvleermuis, laatvlieger en huismus. Nader onderzoek naar het eventueel voorkomen van deze soorten is noodzakelijk. Hieronder staan per soort (groep) de vervolgstappen weergegeven

Vleermuizen: De dakconstructie onder de hoofd woning biedt mogelijk een geschikte verblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis en / of laatvlieger. Nader onderzoek naar de aanwezigheid van deze soorten is daarom noodzakelijk. Indien de soort aanwezig blijkt te zijn, zijn mogelijk maatregelen nodig om effecten op de soort te mitigeren.

Huisemus: De planlocatie biedt mogelijk geschikt habitat voor de huismus. Nader onderzoek naar de aanwezigheid van deze soorten op het terrein is daarom noodzakelijk. Dit onderzoek dient te bestaan uit twee veldbezoeken voor de huismus. Als duidelijk is hoeveel nesten aanwezig en waar deze zich bevinden, zijn maatregelen nodig om effecten op de soort te mitigeren.

Het uitgangspunt van de Flora- en faunawet is 'Nee, tenzij'. Dit betekent dat alles wat schadelijk is voor bedreigde soorten verboden is (www.overheid.nl). Het uitsluiten van effecten is alleen mogelijk op basis van voldoende en actuele gegevens. In dit geval zijn negatieve effecten op soorten mogelijk en is daarom nader onderzoek naar de aanwezigheid van deze soorten noodzakelijk voordat het plan wordt uitgevoerd. Ook bij het aanvragen van een eventuele ontheffing of indienen van een mitigatieplan dient de aanwezigheid van de betreffende soort aangetoond te worden. Hierbij geldt een omgekeerde bewijslast waarbij de initiatiefnemer verantwoordelijkheid draagt.

4 Literatuur

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & de Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Dijkstra, K.D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar & M.J.T. van der Weide, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

EIS-Nederland, de Vlinderstichting & de Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2007. Waarnemingenverslag 2007. Dagvlinders, libellen en sprinkhanen. European Invertebrate Survey - Nederland, de Vlinderstichting & de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers, 2009. Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2008. Rapport 2009-03. Stichting RAVON, Nijmegen.

Hustings F., C. Borggreve, C. van Turnhout & J. Thissen, 2004. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels volgens Nederlandse en IUCN-criteria. SOVON-onderzoeksrapport 2004/13. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Limpens H., K. Mostert & W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.